

ACC. N:R. M. 10895:1-76.

Landskap: Öland Uppptecknat av: olika personer;
 Härad: Diverse Adress: se namn!
 Socken: " Berättat av: _____
 Upppteckningsår: 1947 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

s. 1-76. LUF 62.

Hälsningar.

Från

Algotstrums härad	s. 1-8.
Gräsgårds "	s. 9-40.
Runstens "	s. 41-44.
Flättbo "	s. 45-56.
Åkerbo "	s. 57-76.

325 129/222 b

Acc. n:r M.10895:1.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Oland.

Härad:

Ågutsrumms län

Socken:

Ågutsrum

Uppteckningsår:

1947

1955: kallas "Otto vid Eken"

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Otto T. J. Johansson

Adress:

Fält 6. Ågutsrum

Födelseår och födelseort:

1897 Fält 6.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Se även M 19611:1-2

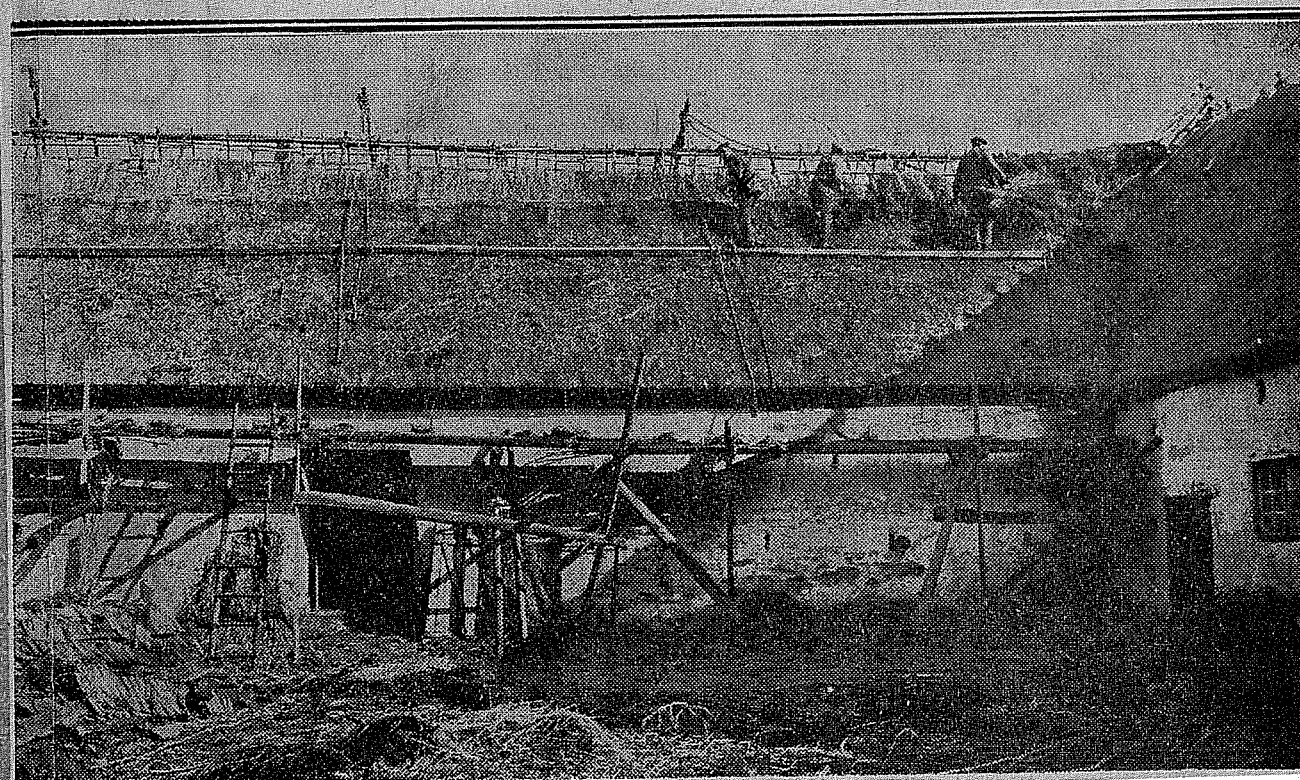
- Ja bägge delarna förekommer.
2. De äro numera medelst raft bundna vid underlaget med gaffar glöddad järntråd.
3. Förekommer g. här.
- 4a. 20 % 4b. 40 % 4c. 70 % 4d. Troligen 90 %.
5. Ja raft användes.

M.10895:2a

Glömminge prästgård på Öland.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

De kulturhistoriskt märkliga ekonomibyggnaderna över-
lämnade i fornminnesföreningens vård.

genom
beräknas
reläda varbi

et. / Nät.

ypa
gsat
stället
ingen

skrivning
redim-
at. 1. ex.
drivet
arbet.
sen

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Banden och raften, isoleras genom det löpande varvet. och beräknas väggas mitt på det utbredda varvet

8. En Fakshovel. 1 trädgårdssax. 1 Nål.
1 Trädarbitare. 1 slägga 2 1/2 kg. yxa
såg och hammare. 8 b ja Ringsat.
Eller Dicknivar användes istället
för Fakshovel vid oredningarna
av Taket

9. Tecknar nog utförligare beskrivning
av arbetets gång. Slike Fakdim-
konstruktioner m. m. Material Tex.

10. Fakshoveln användes för drivet
Saxen för klippning av varvet.
och släggan för bindningarna

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Jag använder grova orbeckbandskar med långa knagar, och ibland vid vass en dubbelvikt säck s.d. till skydd å högra knäet på fötterna helst grova tjockskodon.

12. Påka dels genom slagtröske på loge, dels genom repvulle, som kördes med en häst, eller star, dels s.h. Boon, som tröskades på (senare tid) på ångtröske, och ibland repades på en repa som man satte fast i logens mittstolpe. Även har före kommit grönrig, som måste skördas strax efter blomningen ^{endast vassa blomstid} innan den blir i växt. Takas och repas.

3 fäber vägges i två varv, ena av den ena blir 1/3 del tjockare och användes som stryk eller riktvare

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

M. 10895:4.

Nej men man borrar hål i
vindskifvan för att med en dubbling
sätta fast den vid leasarna

17. Oliku, älska sättet är uppstämplat
och två raft som bands fast vid varje
kryss med lindbast. 18. Nej.

19. Ja. (Alltid Fattsam för minnets bidrag.)

20. I som ättu sockna. och har
nu i höst lagt Vitterhets-akademien
gärd gräbry med 4 a 1500 böcker
var och i fjöl fornnesforeningens
lador i glömming.

21. om vinternas skogsarbete
som höst och vår något stenarbete
så sådant medhinner.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

325.

Arb. fr. båda händer

binds i 2 tempa, driver är. 28 fr samt treje
jäsar i sauk. med putsningen.

Skäres ejner!

Ob. grövreger! Ringstet! So blocket ang.
knuten.

13
14

Agust 1855

Till den Dyrke Maktens, Maktens,

Den maktet Sekt bes. och se all
Ne för fullbetsviktning
vill behålla den silda och
Maktens i Maktens och Maktens
Maktens. Maktens det är i Maktens
Maktens det. Maktens det.

Den i Maktens Maktens / Maktens
i Maktens / Maktens det silda
Maktens Maktens. Maktens
Maktens i Maktens.

Maktens och Maktens Maktens
Maktens och Maktens Maktens
Maktens Maktens Maktens
Maktens Maktens Maktens
Maktens Maktens Maktens
Maktens Maktens Maktens
Maktens Maktens Maktens

Maktens Maktens
Maktens Maktens

78
vraag 22 cyfertechniek en statistiek voor
milieu student chemie bereik door
mij i over
98

23 for 2000
24

25 Oct. 1893. Oct. 1893.

One pair female red blennies
in brood harem

Det er det samme med spræn
Men smagningen i sig selv / endda for
Men på en vis måde med spræn
eller præn i sig selv.

M. 10895:3a.

Fråga 12. Hvarnå afstodas på fastlandet
 och öfverstas med bit på fräjan till Eländ.
 den väter vid stharns i Stalmaras
 och afstodas på siene, med stäia
 segnas och stäkas in stöfne stän och
 stänas till stän, som bindes med afstodas
 13 Hvar viss det gamla fabel och i
 allmänhet och fridriggen för kättas
 innan det vgar kappas på. Men stän
 stänst till stägsunn i stäke till stän
 i öster fridriggen och (sigmonstet
 med stän. Hvar stän fäktas stän
 det gamla. 13 k. Hvar det stän med med
 stänst 13e stän kappas fridrigg vid
 stän och stänst. som fäktas
 fridrigg. 13e stän stänst, på 10 i
 stän stänst 10e om stän 18a.
 stän stänst bindes stän stänst
 stänst stänst stänst 20 i stänst i
 stänst och stänst stänst (stänst-
 stänst) stänst stänst

FOLKLIVSARKIVET

 Institutionen för folklivsforsk-
 ning vid Lunds universitet

M. 10895:3 b.

Närvar. bägges dels hängslor 8 $\frac{1}{4}$ och bög
4.5. krusa grova gjallade som i övre
ändan borta ut stäs till sammans
med en pinne. 2 användes stänger
som bägges längs "Men. 8 på exakt
vidan ut 1 på ryggen 3 användes
När 180 cm. Golen 2 st bindes samman
i ryggen och fastes ockeliet genom bålet
med stålstål. 14 b. användes en stångjärn,
tes järn 15 ut balm 4 men järn
balkbjörnen. som även bälten bägges
i snickad bög. Sedan den som binder
st. sker bälten. så en innerfön som
sticker ut mellan den omvänt av stål
bäggas alla tre på bålet ut och binder del
för gott. målmanen på iordning varit
som. Stått till binn, märkte en bild
på förmåninge prästgård till författiga
hur det var till att förba kallas till.
(De för posterna äre nu deila den med ett använde

En under beständ)

Stigskänkungen

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

W. F. Johansson

128/2226 - 129/222d

Acc. n:r M.10895:5.

LUF 62

324

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: ÖlandHärad: AlgutsrumSocken: TorslundaUppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: Viktor NilssonAdress: Ölands PkogsbyFödelseår och födelseort: 1872 Torslunda

+ uol. 325 i tel.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Finnes båda delarna

För användes vidjor, numrera
är det järntråd.

Ej på orten

a. 75 procent vass

b. 100 " halmtak

c. " " "

d. " " "

Ja.

Tydligast har vass börjat
användas de sista 20 åren
satt rönt till till 75%

K. M. - n

Frågan har missförstått (att
gälla förh. mellan vass- och
halmtak).

M. 10895:6.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Halmen eller vassen breddes ut
ett hult varv åt gången och bindes
under ett rafft med järntiäd
Täckskovel, så och näl.

Nej
Täckskoveln användes till "klappa"
eller "driva" upp halmen jämn.
Ork saen klipper man av alla
strå som blivit pressliga och
hänger lösa. Nälen "tiäs" med
lagom avklippta tiäder, användes
att få tiäden genom halman el.
vassen.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

1981 M. 10895:7

Nej

a. Repas och bindes först i "handmål"
och sedan bindes 14 sädarna till en
kärve.

b. Skördas på hösten när bladen faller.
Ja det gör ju också, men det är
sällan det förekommer

b. ja

c. Drives med täcks kavela i vinkel m. t.

Nej inte numera

a. "Monass" med lös halvm "hängas" eller näs

b. Långhalmen rikes och stoppas i
hällen samt bindes och drivas

3 st. en hälle kärve, en breder
ut halmen eller vassen, en binder

M.10895:8.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

Nej.
obekant

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

Båda delarna

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Nej.

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Nej, jag har svårt att skriva själv.

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

Omkring 20 år, mest på mellersta Öland.

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Till 1939 var jag även lantbrukare.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

312

122/222d

Acc. n:r M. 10895:9

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: OlandNamn: Jensaf PerssonHärad: KungäladAdress: Thorsgröta ö. KungäladSocken: "Födelseår och födelseort: 1891 i KungäladUppteckningsår: 1947

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar: Se även M 19614:1-5

1. Halmtak.

2. Bundna med järntråd de sista 25 åren, för med vidjor

3. En eller möjligen två procent.

4. cirka 10 procent i Laduehus.

c. " 30 "

d. " 80 "

5. Har aldrig förskannit (oförställt)

M.10895:10.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Oförstälgt.

7. Halmen bindes antingen på S. K. uppständercraft eller på craft i vigel riktning, om efter den bindes med S. K. påbindarscraft i lågen om 20-30" och ställanden bindes om såväl den enda som övriga craften.

8. Täckskoval, och Kniv.

b. Skj.

Längd 60+100

9. Täckskoval, lik en träskyffel med 4" reflat brida.

Täckkniv, en avhuggen lic. antingen med träkraft eller ombunden med vlv för handtag, längd 12-15" Trusetom användes för täckningen en bom, som benämnes "trick ås" och uppbärs av grova ryp som fästs i från takets topp uppskjutna stänger, som benämnes galje.

10. Skovel användes för att jämna och uppskjuta halmen för bindningen, för att efter noggrann skäring med kniven ånyo utjämna taket.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11. Nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

12.a. Långhalmen slås över en balk eller något annat
djänt underlag på ett rigen i varje kårva länna, därpå
separ. kårven i för ändamålet förfärdigade kummar

som kallas repor, gjorda av trä med 10-12 pinnar av 12" längd
b. Vass förekommer ej. Rigen skördas vid mognaden.
B.a.T. emellan fall.

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

b. Ja för varje lag.

c. Skäres innan taket avslutas.

d. Kummar höjst allan

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14.a Med lös halm som fästas med s.k. hängslar eller
medels grovmackigt nit.

b. Liksom vid nyteckning

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15. Allt efter takets storlek och arbetstidens
begränsning, med 2 man i varje lag.

M.10895:12.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskedarna till fäste för takkäggar? Vår och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

16. Förkommer fortfarande vid varje gavel på huset som teckes. Takkäggar kallas när påbindsraft. I den by där jag bor förkommer vilken i teckets vindskedet. (Hvingsgrötin)

17. Både delarna

18. Nej.

19. Ja.

20. På flera ställen i min munsocken.

21. Jag har som huvudsyke jordbruk, men sysslar även med kommunala uppdrag och skoll från o. med 1948 bli brukslägesutskott.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

312.

håda ræffl. ö hål.

Fota 2.4-8 - $\frac{1}{50}$ sek.

313

122/222d

801

Acc. n:r M. 10895:13.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: ÖlandHärad: Gräsgårds KlevSocken: GräsgårdUppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: John Eriksson ej tal.Adress: Östby, Ölands EketoftFödelseår och födelseort: 1888, Östby

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja. samt något enskilda vasstak.
2. nu binder halmen med järntråd. för med ^(vidjor)
- 3 nej. 4. a. på östra Öland finnes knappt
nu 10 procent. mera på mellersta Öland.
b omkring 25 procent. c. mellan 50. o 60. pr
d. cirka 90 pr.
5. Här hållas vi takkämparna för påbindarecraft

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10895:14.

6 fortlöpande söm

7 först utbreddes den s.k. långskalmen på underlaget som nu består av tvärsplaner så läggs raffet ovanpå. så fastbindes dessa med gallvarniserad skältråd. vilken trådes genom halmen med om undre planar. och uppgår om övre raffet och fastsättes om denna.

8. täckkniv. täckskovel. och nål. nålen användes så att i den smala ändan borrar ett hål i detta fäthes ena ändan av tråden sticks så nålen genom halmen. tar upp tråden med handen. gör bättre på fäthet i tråden när nål användes. B. nej.

9 täckskoveln är gjord av ett helt stycke trä med borrarade hål på undersidan.

10 när lägret är bundet skär vi halmen med kniven så den blir fri från långa strån. så blir vi lägret slätt med s

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11 nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

12 rågen får mogna skäres och får torka. nu på senare tiden har vi använt en sorts värk. som vi tröskas halmen på, så binder vi den i s. k. härvar, och förvarar den stående till den skall användas

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

13 vi täcker ej på gamla tak.

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

b ja

c. Hur behandlas takskägget?

c först lägges vi ett tunt lager så ett tjockare lager ovanpå. skär och slår så takskägget jämt

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

D ja

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14 vi breslar lös halmen ovanpå den bundna halmen. så man får nog. ovanpå halmen lägges s. k. hängslan att hålla halmen med.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

b halmen stökes in under halmen som finns kvar och bindes. vilket skall göras så det blir både lätt och bra

15 vi brukar vara två och två

Kaveln

M. 10895:16.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskedarna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

16 jag själv har borrat många hål i vindskedarna till fäste för raften
17 här täckes på bägge vis

18 nej men för i tiden användes forrotak på boningshusen. vilka täcktes på följande sätt. först vid foten lades ett lag björkknäver. så breddes länghalm undan för undan uppåt. ovanpå lades så forren.

19 ja

20 endast på min hära O.

byggmästare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

313.

Min 30 är räfflad, Hal i vändsk!

~~Här borta.~~

Var ute, mötes på vägen, nog lite borta!

313.

314

122/222 d

Acc. n:r M 10895:17.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap:

Namn:

Härad:

Adress:

Socken:

Födelseår och födelseort: 1873 Anslunda Skene

Uppteckningsår: 1947

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar: 50 även M 19612:1-3

1. Halmtaken snarare helt borta.
2. Halmen alltid bunden vid underlaget för med vidjor, den siste 40 åren med järntråd.
3. Löst pålagd halm har aldrig förekommit
4. För 60-50 år sedan var den almånsa på alla ställen. Bortsett huren var täckt med lös lögalm samt mycket skärd grästing, å inga nya als.
b. för 10 år kanske 20 procent, mest för 50-60 år sen
alltid köptes för seden den reft? 100!

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 40895:18.

6 Den frågan får jag väl ej 2

7 Jäsa lågret lades antingen en spax eller klen björkspax för med en björk riger, senare med stäl träd.

8 a redskap var täckskypet knip hästgaddar eller samt en 60 centimeter lång kyp hästenna endan när man band med stälträdet b har aldrig använts
andra redskap

9 mig netter ligt har aldrig använts andra än öfan spräknade redskap. när man band med trädet var det en tång med flatta käftar att dra åt med

10 Skypen var att klapa eller paka i kyp halmen sedan den var fast bunden knippen att skära af alla lösa halmssträ

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes (typer! bräder!)
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10895:19.

11 Ingen af de nämnda perredlar ~~kan~~
här på orten.

12 a. I läger allt efter lögten. Alike af tårn
från varandra, Men har aldrig ansett
här på orten.

13 a. Blir på orten för iakttagelse något att sanden kasta
halvula, gamla Tak blev för arbeten

b. ja
c. Takfatten. Dugis eller klappade ioden blev
fukt kan ligga rak och jämn skars om lösa
strä af. d. ja det var ingen skillnad.

14 a. med Läs råghalmen, anläggning det bästa
af den gamla halmen.

b. den nya halmen staks under den gamla
vid sidan. Afse vid, var alltid beredd på att taksning

15. allt efter Takets storlek 4, 6, 10 man här
på orten var den gamla Takarna med alla
den fästes varandra.

M. 10895:20.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16. Har blivit att hinner hit för raften, så länge
det var nytt var det bra men köpen rätna fast
af så var faket lätt vid vindskodarna

17. Bräda dellar.

18. Aldri på Öland, här lades tätmed bräder
på takstolen sedan rättfäkt med längbalk
att hålla balmen ett lager teen skänd gräs.
Tärf på det heda, i Skåne Hattar var på
slumt för med samma Tak på bäddad husen
som uthusen.

19. I September är svarra jag på ett stort
frågeformulär till en i Malmö på 68 frågor
har ej hunnit göra annat.

20. Här på Näsä Öland,

21. Har varit bander fast nu lemnat
gårdens till en skog.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

315 122/222d

Acc. n:r M.10895:21.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Alanel

Härad:

Grängsö klän

Socken:

Grängsö

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Hutan Ekman

Adress:

Ekmanstugan Os. Grängsö

Födelseår och födelseort:

1886 Os. Grängsö

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

ja

det finns med både vidjor snöre och järntråd

nej

10

30

80

nej

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M40895:22.

forllöparne band
samt lägger man på balm
samt ruff och binder med ridja

kniv lökskeppa samt för bindning
med träs en lång trästicka med äga
trij

samma som föregående

ridjorna till att binda fast
ruffen med skeppeln att banka balm
samma samt kniven ett skär
med

Nij

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

den slagtröskas och rups
samt bindes till kornen
den skördas när den är mogen
och förvaras i en lada

läcka elstarna
det beskåres för varje läger
får en läger som bindes sedan
en till så att det blir stabilt

Ja
men här brukar samt hängslar
samma som nya tak

det beror på hur långt taket är
då arbetar två och två en mer
brukar den andra lägga rapt sedan
hjälpas etc är en binda

M.10895:24.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

ja elu användes sinner

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

läkt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

nej

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

ja

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

i Bl- Gröndal

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

ja elu är i sin många

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M40895:22.

förslöjande band
först lägger man på kalm
samt ruff och binder med neder

kniv lökskeppa samt för bindning
med trå en lång brödsticka med äga
trij

samma som föregående

nedersta till att binda först
ruffen med skeppeln att banka kalm
samma samt kniven ett skär
med

M 10895:23.

Nij

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

den slagtröskas och rufas
samt bindes till körvar
den skördas när den är mogen
och förvaras i en locka

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

beäcka stelarna
och beskåres för varje låg
får en låg som bindes sedan
en till så att den blir sluttig

Ja

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

men för brann samt hängslar
samma som nytt tak

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

och beror på hur långt taket är
då arbetar två och två en bra
brann och andra lägger rapt sedan
hjälpas etc så att binda

315 122/222 d

Acc. n:r M.10895:21.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Öland*Härad: *Gräsgård Klän*Socken: *Gräsgård*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Kurt O. Eriksson*Adress: *Stenstary Ö. Gräsgård*Födelseår och födelseort: *1886. Ö. Gräsgård*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Ja**dei finns med både vidjor snöre och järntråd**Nej**10**30**80**Nej*

315ⁿ

Bada. Langt Tille. Riff. Dist.

319

123/222 d - 223c

Acc. n:r M. 10895:25.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap:

Öland

Namn:

O. J. Jönsson

Härad:

Karlshamn

Adress:

Flerbogetad Al. Flerbogetad

Socken:

Flerbogetad

Födelseår och födelseort:

1871 Flerbogetad

Uppteckningsår:

1917

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Varning för O. J. Jönsson en landfiskalen i Alnöby Långa - därför för Saken vara

Frågor:

Svar:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

1. Ja men snitt halmtak

2. De voro alla bundna

3. Nej, Inga sådana tak finnes

4a. 70 & 75 %

b. 80 " 85 "

c. 85 " 90 "

d. 100 "

5. Nej

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6 Nej

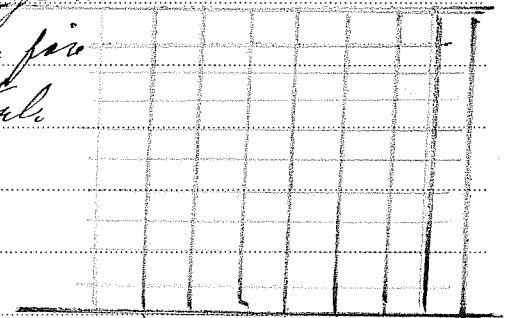
7 Hulman krossas ut i skift ^h kallat ² bogen
man lade en björkraft ² länns lännet; denna part-
kantz med björk vid ² senare med stället

8 a Endast kniv och länkshovel

b nej

9 Endast förut nämnda redskap används
fr upplämnad ställen kallade upplämnings-
och vris av tall eller gran

gran. Trästäcken för
ställd raft av björk

10 Endast till putning

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11 Nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12a långhalmen bereddes för hand senare
även med en sorts maskin

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

b Vass finns g' på uter utan höfte
allt' från fjälllandet

13. a. Täcket även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

13a Taket lade ytterst sållan på gamla
tule utan allt' nys

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

b Taket färdigades under påläggningen

c. Hur behandlas takskägget?

c Det gjordes jämt med kniv och tult
shäveln

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

d g' munnar

14. a. Hur ryggas taket?

14 i Halen lade ryggades med ^{hällar} tas katen
och hängslon

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

b Hålet gjordes rent och lagades med haln

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15 Vanligen 2 och 3.

M. 10895:28.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-darna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16 Har aldrig sett eller hört omtala detta

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17 Taket lades förr allmänligt på raft.
För tjugo år sedan även på läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18 Halm har aldrig använts på bonings-
hus annat än som underlag för
tack

19. Är Ni villig att eventuellt be-svara ett utförligare frågeformu-lär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19 Ja det något jag kan berätta
kan jag stå till tjänst

20. När och var har Ni varit verk-sam som taktäckare?

Endast på egen gård

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

J. d. Lantbrukare

OBS. I Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

Acc. nr M.10895:29

LUF 62

317

123/222d-223c

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Öland*Härad: *Grösgård*Socken: *Segetstad*Uppteckningsår: *1947*Uppgifterna lämnade av *Allen & Tore*Namn: *Peter Alfred Jönsson*Adress: *Mellby, Ö. Segerstad 33b*Födelseår och födelseort: *17.6.1870**16/9 Sökt, ej hemma, arbeta i Grönhögen*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

ja!
Bunden vid underlaget med vido ("vejs")
ja!
Av lyp Mellby 9 gårdar har 5 gårdar delvis halm tak
Alla lypes gårdar

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10895:30.
Nyg

Linghelms blyerts- och viltjäs - "Vejje"

Täckskypfel - "Täckskoppel" nål i trä samt blyerts.

med Täckskypfeln täckklappades den pålagda kolmen och med nålen fästs kolmen

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och
hur förvaras den?

Törskades med skara, repades i "hånga" en km av
trä.

Av maskin på helan

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

Båda delarna

ja.

Skars med en kniv av en lila

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

"moning" lös halan av på "moningen" sattes
"hånga" - kungsen av trä

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

olika

M.10895:32.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Gjorde "Kråkor" krokar och sålles fast
vid raften

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Ja

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Nej

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Arbetat med taktäckning i hela under- och
göte men hela mitt liv.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Enkelt, jordbruksarbete

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

318

123/222 d - 223 c

Acc. n:r M.1 0895:33.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Öland

Härad:

Gräsgårds km

Socken:

Segerstad

Uppteckningsår:

1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Olaus Andersson

Adress:

Melby. Ö.-Segerstad

Födelseår och födelseort:

1870 i Melby

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Halmtak finnes. ej vasstak
2. Halmen bands med vidjor vid underlaget för. Numera med Täckstråd (stältråd)
3. de voro af Tröskad halm. eller skriftad så kallad lång halm
4. för närvarande cirka 5%
för 10 år sedan omkring 15% 20 år 30%
för 60-70 år sedan omkring 80-90 Procent
5. så kallad Täckkraft

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6.

Slåträ

7. Halmen breddes ut jämt och rakat upp samt drifves upp den öfre, derefter lägges en en raft som bindes fast vid undre raften

8. Så kallad Täckskovel, Täckknif, samt numera Täcknål af trä mig obekant för vanliga halmtak

9. Täckskovel af trä 2½ aln lång med skaftet Täckknif en afhuggen skarp lie ½ aln lång Täcknål af trä vass i ena ändan med ett litet hål för trådens medeltickande i taket 20 tum lång

Täcktag samt en lång stång att stå på vid arbetet 10-12 alnar lång samt slät och rund

10. Skapen att drifva halmen med jern och slät, knifven att skära lös och agin halm, nälen att stikke ned tråden genom taket vid bindningen

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15 efter tillgång på
på arbetare från
2-6 och flera

M. 10895:35.

11 Vantar och knäputor kan ej användas
vanliga läderskodon

12 Halmen breddes längs taket varpis och
derefter bindes fast och väl
vass fins ej på Öland köpes från
Ståflö Gods Småland

13 gamla halmen aftages under häkten reparerats
och ny halm pålägges. ej på den gamla

b) Taket skäres och drifves när det är färdigt

c) Takfoten lägges ett tunt lager först bindas väl
sedan ett lager ovanpå drifves väl öfra delen
liten högre uppdriven samt skäres väl i
vinkel mot taket

d) när halm finas till nya hus

14 taket monas med lös halm varpå lägges
hängsten och pakkas väl numera med
konsmet. taket lagas genom att stik-
ka upp en halmsud med ^{hängsten} brades väl
och bindes med en raft och tråd

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16 Jag såg 7 år sedan i byn Årbedunda
Löt Locken der hade deborat hål i
vinskidorna för vad vi kallar raft-
änderna

17 för det mesta gangnar vi uppstä-
ände raft, läkten är svårare att
binda om.

18 Nej ej bara haln men försä
var det vantigt med haln samt torf
ofvann på så kallade torftak nu är
dem obefintliga för torf finns ej att få

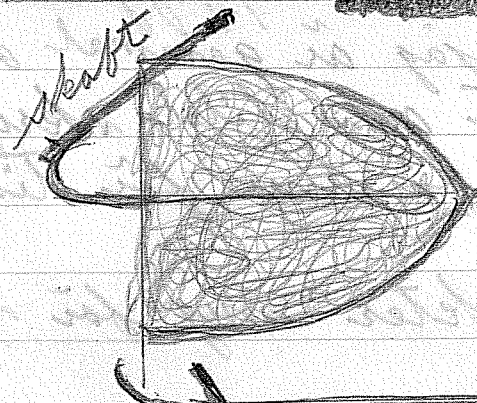
19 ja kan ej lafa något sådant för
jag är gammal och krastig

20 I min hembygd under 40-50 års tid
21 f. d. Landbrukare och byggnadsarbe-
re äfven bygmästare m. m.

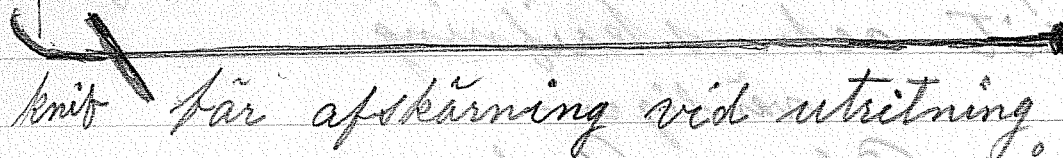
OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

Låknip af en ne.

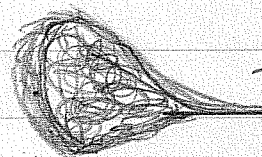
M. 10895:34a.

Flåhakka för torv för tak
och odling till åker

knip för afskärning vid utritning af bredden
från torven

Torvfjern vid upptagning af grästorf

Detta är redskapen som behöfs vid täckning
af halm och torftak finnes hos mig
fortfarande vänt

Jag hafver nu försökt att uppfylla
herrarnas begäran men jag är gammal och
ej fött lära varken att rita och litet skrifning
i min ungdom som dem för nu för tiden

Hoppas herrarna ursäktar mig för min
rit och skrifning

vänligen

Olaus Andersson

Milby

Öl.- Segerstad

316

123/221d - 222c

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Östergötland*Härad: *Gräsgård. Klen*Socken: *Lodru Mörkleby*Uppteckningsår: *1947*

Acc. n:r M. 10895:37

LUF 62

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Leunert Vilhelm Louson har gårdar.*Adress: *Vilhelm Vikström 7 a. 5 år den*Födelseår och födelseort: *Getlinge, Segerhamns församling**1860. Lodru Mörkleby*
Sonen John N. i banken, träffades där.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Se även M 19615:1-4**Ja.**Järntråd**Stregel av halm, slagtröskad eller för hand m-
slagen och uppgjord till knivar som hålles
kvar av björk och träkraft.**a) 10 & 15%. b) 25%, c) 40%, d) 90%**Nej.*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6/ Isolerade band

7/ Täckning med "uppsländarett" där på trågnande "påpsknytt" som helmsen ligger på siggen. Över "påpsknytt" som bindes med jäm till vid varje uppsländarett

8/a. Täckstovel, kniv, och tråpinne för gemensamt förande av jämt tråden vid bindningen.

b.) Det ej.

9) Täckstovel i prof
Täckstovel underord.

Täckstovel i regel av el cirka 2 almer lång varan biten i höft. "Skapan" cirka 3 tum bred och på undersidan i halva tjockleken boord med murg om i bokhill, suran. Kniv av en gammal aschigga lig. En tråpinne cirka $\frac{1}{8}$ tum i diameter 18 tum. lång. Täckstovel användes att jämma halva med och och "driva" tabet med. Kniven att jämma knä halvan med. Tråpinnen är ett bit boord i spetsen var i jämt tråden itades vid bindningen.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10895:39.

Möjligen vantar vid bindningen.

12) a. Rågnebrunnar utsläp för hand på en "stol" är tvärgående träribbor med 4 ben, den närmast något längre, därefter repas halmen på en rep och bindes sedan i hop till handmil "varus av 7-8 åtgär till en kärke. b) Dess finnes ej här, utan köpes den från Småland.

13) a. Ja, det förekommer ibland.

b) Ja, beskäres och drives

c) På samma sätt

d. Nej.

14) a. Taket "monas" med två halmar som fasthålls

med "hängslan" som lägges vertikalt med $1\frac{1}{2}$ alnar mellan rum. Fasthålls öfver på en tappning sedan hängslan och en av två $3\frac{1}{2}$ -4 alnar långs. b) Man påfänger långhalmen som tappas i höflet med en kärke och fäst vid bit som spetsas vassare en rep bindes över, sedan skäres och jämnas med träs kovel.

15) På taket tre man, en håller kären, en breder ut halmen och den tredje fäster påbindnings-
rusten.

M.10895:40.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

16) Har sett att man gjort detta för, men kan
ej minna mig platsen.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

17) I regel på raft.

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

18) Nej.
Påläggning av nya halvtak förekommer
numera ej, vufri halvtak har på takten
kommer att försvinna inom 10-15 år.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

19) Utöver detta har jag nog inget mer sam-
at av intresse att meddela.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

20) Under 40 år tid har jag varit med ^{om} taktäckning.
Jag har tidigare varit flyttbarn och då hjälpt till
sammans med taktäckning.

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

21) Jordbrukare, men har för länge sedan överlämnat
jordbruket.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

328

204/225 b

Acc. n:r M. 10895:41.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Öland*Härad: *Ståtholms*Socken: *Est*Uppteckningsår: *1942*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Oscar Andersson*Adress: *Palmelund*Födelseår och födelseort: *1884 Est Palmelund*

Ri. 52.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Töges = tagel? (12) dröms
Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar: *Se även M/19618:1-6**Båda delarna.**Snören (ljärtäl) galvaniserad ståltråd (torktråd)**I skogsträsklar användes klövar av trä, på takisen
samma snöora halmar, av ståltrådsnät.**90% fortz. ty detta bolag ej högt premium**100%**Björk och harslspröt användas.*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

X a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

8 b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

* Helm lägges under båda sidor / en mörk.

M.10895:42.

Språlen (raft) lindas med två alnars fortlöpande mellanrum
Man börjar vid över änden av byggnaden med ett lager av 10 tum
reppod och slöjsträskod helm på de granstänger som ligger på
takserningen med 18 tum mellanrum, ovanpå helmen läggs ett
språll fortlöpande takets längd (se 6.) Skåla lager (blek) stänger
ovanpå täcker de första med lindspråll o.s.v.

Skål av 2 alnars längd, spinver, takis stänger, tärkstänger
Stäl. trä

Stäl. trä
Helt med 2
plyttor efter varans längd,
Lär veta arbete podas 3 man, samt 2 svar,
en man malar, 2 svar vid sammanspinnningen
malaren håller på mitten på den ankelpasen
med en träkrak.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

se mellan

Vid täckning med vass (eller äg) använder huskon
en vassfjärskinn samt knäputor (en gammal socke)
Föras för hand ut på. 2) Rågen mätas på tårn i
träskerarbet. 3) Vass med alaga, bindes i knippen (kallas basor.)
b) Vassströkning förekommer mera sällsynt, den slås med
lis på vintern och användes på våren, förvaras i
dös (stock)

a) Om gamla taket är slätt (jmnt) täckes det ovanpå
b) Om halmen är repot. Rygningen tillgås så, att en
liten hövra röj täckes för hand med en vassstijvel
slåtes jmnt i änden, ligger tillsammans i alaga basor.
c) Skäres med lis (d) ja i almentak.

Endon hela taket är buntat upp till näst övre stängan
läggs lös halmen ovanpå (b) Då stoppas mindre hal med
ny halmen.

Täckarbaser bärar halmen, för man arbetar tillsammans
å binda, en binder taket och trär nålen, samt
en hantlangare

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

I första sprödet iborras en pinn, som sätts
in i vindske-
darna, så användes i almonbrut.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

Taket läggs på runda gränstänger, som vilar
på iborrade pinnar i sprödet (Tranorna)

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

Nj.

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Ja om det är möjligt.

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

Jag är ingen yrkesman på de områden

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

J. v. Hemmansgare
En lantbrukare bör kunna allt som
tillhör yrket

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

205/225 ac

Acc. nr M.10895:45.

LUF 62

329

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Åland

Härad:

Rättbo Klän

Socken:

Allhöke

Uppteckningsår:

1947

trä- eller järnspröt

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Rudolf Petelius

Adress:

Skoketorp

Födelseår och födelseort:

1893 Lätt

Klän

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Halmtak se även M 19619:1-4
2. med järntråd
3. nej
- 4 a. omkring 90 %
b. " 95 %
c. " 100 %
d. " 100 %
- 5 s.k. spröt och även 5 m.m. järntråd

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10895:46.

6

Halmen s. k. basor breddas omkring 20 cm.
Tjockt ligger sedan lägges spröt eller järntråd
som bindes fast med finare järntråd
som medels s. k. nål stöses genom taket
Träns omkring s. k. takstänger.
80 en järnvål med ett hål 10 cm.
från den västra ändan var den fina
järntråden trädas.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

M. 10895:47.

11 nej

12 Träskes på valigt sätt med
regelbunden i mätning med oxen
åt samma håll halmen bindes i
prässen. För 30 år sedan Träskades
baser på Träskverk som dreges med
hästvandring men Togs upp och bant
med snadda band av halmen två
band om vargi skärve (baser)

13a Nya Tak täckes derest på stängarna
men gamla Tak täckes på det gamla
Taket.

b när Taket är färdigt skäres Takskägget
Takhäcken med lic får de skall
bliwa hjärnt. d. Nej inte nej!

14a. läggs lös halmen som fastbindes över
med 3 m. härsnät som syps fast med järntrål

15 3 personer en bär och 2 syps fast spräl eller
järntråd

M.10895:48.

2
1
16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16. Nej. men spikas fast eller med s.k.
nack spröt med en pinne borrat
i ändan av sprötet.

17. läggs på takstänger med 30-40
cm. mellanrum

18. Nej

19. om det med mina bekansheter
kann verkställas

20. på min hemort i 15-20-år

lägenhetsägare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.